REFİK AHMET SEVENGİL
ve
ROMANCILIĞI

Canan OLPAK KOÇ

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7707-77-0

Kitap Adı

Refik Ahmet Sevengil ve Romancılığı

Yazar

Canan OLPAK KOÇ

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

FIC019000

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Refik Ahmet Sevensil, edebiyatın birçok dalında eser vermiş bir yazardır. Ancak ölümünün üzerinden yarım asırlık bir zaman geçmesine rağmen, farklı alanlardaki eserlerinden hiçbirisi gereken değeri tam anlamıyla görememiştir. Bugüne kadar ne hikâyeleri bütünüyle toplanmış ve üzerinde inceleme yapılmıştır ne de romanları bilinmiştir.

Küçük yaşlarından itibaren şehir merkezlerinde büyüyen, iş tecrübesine genç yaşta adliye muhabirliği gibi bir alanda başlayan, savaş yıllarında bile eğitimine devam eden yazar; sanat ve düşünce adamlarının sohbetlerinde bulunmuş ve sayısız tecrübe edinmiştir. İşte bu tecrübeler onun değişik dallarda eserler üretmesine olanak sağladığı gibi babasının ölümü nedeniyle erken yaşlarda başlayan muhabirlik hayatı edebiyat alanında da genç yaşta kalem oynatmaya başlamasını sağlamıştır. Haliyle Sevensil'in Türk edebiyatındaki rolünü belirlemeden önce onun basın yayın dünyasındaki ve bununla beraber tiyatro sanatındaki yerini görmek gerekir. Çünkü içinde bulunduğu basın yayın dünyası, yaşanan çağ bakımından insana ulaşmanın en kestirme yollarından birisidir. İnsanların ülkesinden, dünyadan haberdar olmak için takip ettiği gazeteler aynı zamanda kurgu eserlerin izlenmesinin de en önemli yollarındandır.

Onun ilk gençlik zamanları; peş peşe savaşların yaşanacağı, ondan da önemlisi dünya savaşlarının ortasında kendi ülkesinin de kurtuluş mücadelesine girdiği yıllara denk gelir ve son yüzyılda gösterdiği yoğun çabaya rağmen Batı karşısında zayıflayan imparatorluğun son nesline mensuptur. İçine doğduğu toplumun refah zamanlarının hoşgörüsü ve ihtisamı onun kaleminde devam edecektir. Yüzyılın başında yaşanan sıkıntılara tanıklık etmesi, işgalleri görmesi, Anadolu ile irtibatın kopukluğunu hissetmesi, aydın ile halkın bağının zayıfladığının farkında olması; onun yeni

Türkiye'nin değerini daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Bu nedenle özellikle kurgusal eserlerde idealizmini asla bırakmaz.

Yazarın gerek hayatı gerekse yazdıkları fark edilmeyi ve devamında incelenerek tanıtılmayı bekleyen bir külliyat gibidir. Devamlılığına inandığı Türk tarihi hakkında yazdıkları, önemli padişahların kültür/sanat konularındaki hassasiyeti onun dikkatini çekmiş ve geçmişten, teorik eserlerinde sıkça söz etmiştir. Hatta Fatih Sultan Mehmet hakkında müstakil eser yazmıştır. Bunların yanında sanatın bazı dallarına ayrı bir itinayla yaklaşır. Tiyatro tarihi yerli ve yabancı kaynak bilgilerle onun kaleminde işlenir. Bilhassa Türk tarihinde tiyatronun ilk halleri, çağlara göre geçirdiği değişim ve Batılı bir tür olarak yeniden şekillenmesi kitaplarında anlatılır.

Geçmiş yüzyıllarda insanların eğlenme biçimleri, toplumun şenlikleri, gerek saray içi gerekse saray dışı her kesimden halkın eğlence yaşantısı Sevengil'e eşî henüz tam olarak yazılmamış bir eser yazdırmıştır. Uzun yıllar hazırladığı radyo programlarında hitabıyla dinleyenlerini nasıl etkilemişse bu konuşmaların kayda geçirilmesi de adı unutulup gidecek çoğu şair ve yazarın tekrar hatırlanmasını sağlamıştır. Hüseyin Rahmi Gürpınar'la yakın arkadaşlık kurmuş, ondan edebi yaklaşımı yanında halkı tutumu yönüyle de etkilenmiştir.

Bütün bunların ötesinde -bizim de çalışmamızın asıl bölümünü oluşturan yönü- özellikle Refik Ahmet Sevengil'in romanıcılığıdır. Yaptığımız araştırma ve okumalar sonucunda vardığımız sonuçlardan biri, diğer dallarda yaptığı çalışmalar da özgün eserler olmasına rağmen romanlarının meseleleridir. Onun asıl amacı iyi romanlar yazmaktır. Hayatında kurgunun apayrı bir yeri vardır. Her biri yeni Türkiye'nin bir başka önemli meselesini tartışan, karakterlerinden mekân seçimine yazarın idealist bakışını yansıtan romanları farklı alt başlıklarla üzerinde durulacak malzemeyi içerir.

Yaptığımız çalışmada ilk olarak yazarın hayatını ve diğer eserlerini ulaşılabildiğimiz kaynaklar etrafında ele almaya çalıştık. Ardından yazarın hikâyeleri hakkında bilgi verip asıl amacımız olan romancılığına geçtik ve romanları hakkında teknik ve içerik değerlendirmelerini içeren çözümlemelerle çalışmamızı tamamladık. Fakat yapılan derinlikli okumalar farklı bakış açılarını gerektirmektedir. Yazarın edebiyat tarihinde yeri bu vesileyle belirlenmeye başlanmalı ve romanlar yeni Türkiye'nin Cumhuriyet sonrası edebiyatında hak ettiği yeri almalıdır.

Her çalışma belli kaynakların ışığının yansımasıyla başlar. Refik Ahmet Sevengil ismiyle karşılaşmamı sağlayan Prof. Dr. Mehmet Can Doğan'a ve yazar Hüseyin Su'ya çok teşekkür ederim. Yol göstericilikleri ve ışıkları her zaman önümüzü aydınlatacaktır. Yazara ait kaynakları, görselleri benimle paylaşan Refik Ahmet Sevengil'in torunu Nesteren Davutoğlu'na, bulduğum malzemelerin doğru ayrıştırılması ve okunmasında katkısını esirgemeyen yazar Yavuz Ahmet'e, uzun saatler boyunca bilgisayarın başından kalkmadığım gecelerde her an beni dinleyen, destekleyen Prof. Dr. Aliye Uslu Üstten'e ve Hilal Türkekul Er'e tekrar tekrar vefa borçluyum. Ve elbette araştırmalar sırasında kütüphanelerde geçirdiğim günler boyunca beni sabırla bekleyen oğullarıma borcum bitmez.

*Tanıdığım günden beri elinden kalemi, zihninden kurguyu
atmayan eşime...*

“Ben sadece bir roman yazmak istedim; bir roman ki büsbütün uydurma olmasın, büsbütün sahi olmasın...

Lakin şöyle olmasın böyle olmasın derken galiba roman da olmadı!”

Refik Ahmet Sevengil

“Mecburi Bir İzah’tan”

İÇİNDEKİLER

Ön söz	iii
Giriş.....	1

Birinci Bölüm **Refik Ahmet Sevengil'in Hayatı ve Eserleri**

Refik Ahmet Sevengil'in Hayatı.....	9
Eserleri	15
Eserleri Hakkında.....	20
İstanbul Nasıl Eğleniyordu?	20
Bizim İstedüğimiz Edebiyat	21
Sevengil'in Tiyatro Külliyatı:.....	25
Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu.....	25
Türk Tiyatrosu Tarihi.....	26
Radyo Konuşmalarının Derlenmesiyle Oluşan Kitaplar.....	33
Eski Şiirimizin Ustaları.....	33
Yüzyıllar Boyunca Halk Şairleri.....	34
Çağımızın Halk Şairleri	35
Fatih Devrinde Âlimler Sanatkârlar Ve Kültür Hayatı	35
Hüseyin Rahmi Gürpınar.....	36
1950 Sanat YılığI	37
Her Gün Bir Ediple	38
Ders Kitapları.....	38

İkinci Bölüm
Refik Ahmet Sevengil'in Kurgu Eserleri

Hikâyeciliği.....	39
Romancılığı	40

Üçüncü Bölüm
Refik Ahmet Sevengil'in Romanları

Çıplaklar	47
Açlık	100
Ceylan Avı	143
Perdenin Arkası	180
İmralı.....	210
Bir Mevsimlik Aşk.....	250
Maden Ocaklarında	289
Sonuç.....	311
Kaynaklar.....	321